

Fra PALS til PRAKSIS – erfaringer fra veiledning

Læringsmiljøteamet

Ski kommune

Marit Ørbo og Ann Ragnhild Aasprong

Vårt mandat

- Teamet skal bistå skolene i utvikling av et godt læringsmiljø ved å forebygger utfordringer, samt bistå i utvikling av helhetlige tilbud for barn og elever med særskilte behov og risiko for skjevutvikling
- Opplæring og implementering av kap. 9A i opplæringsloven
- Veiledning og bistand i krevende 9A saker
- Direkte arbeid med team i skole for å kartlegge og analysere utfordringene, og utvikle strategier og tiltak. Bistå i implementering av tiltaksplan og skole-hjemsamarbeid
- PALSveiledere på 7 av 10 skoler i Ski kommune

Hva skolene oftest ønsker bistand til

- Tilrettelegging for elever med utfordrende atferd (fysisk og verbalt)
- Intensiv veiledning til lærere og assistenter

Bygge laget rundt eleven/familien, men også laget rundt de ansatte

Utfordringer i implementering og drift

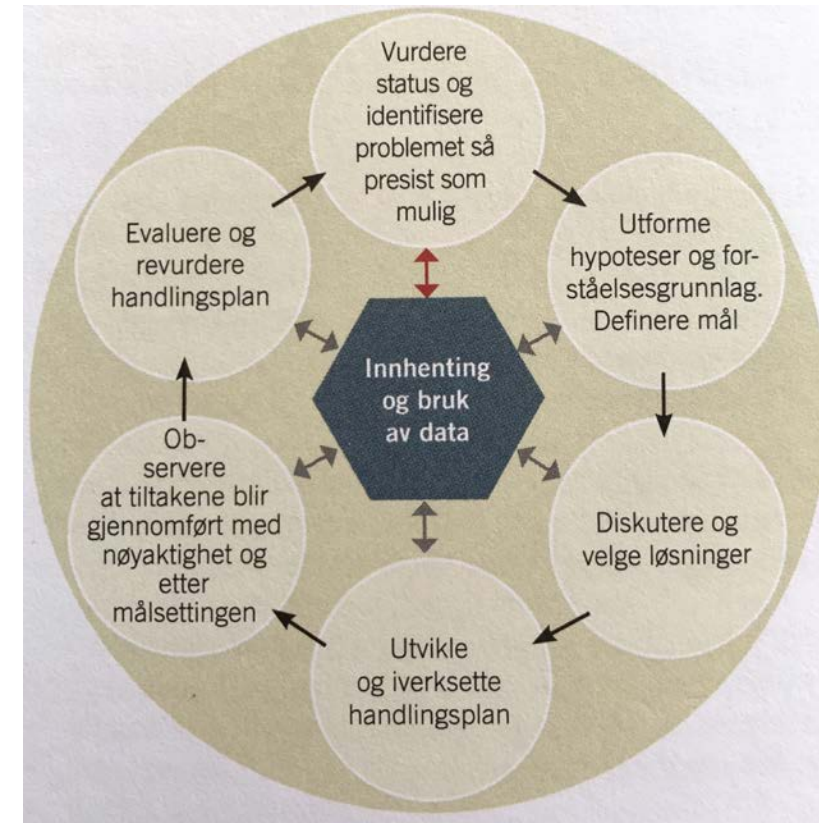
- Mange har fått opplæring i ulike verktøy som funksjonell atferdsvurdering /FAV, FAST og sosial ferdighetskartlegging, men få benytter seg av de i praksis
- Krevende å implementere og drifte systematisk

«MODUL 2 er veldig nyttig, men jeg har ikke tid!»

Systematisering og forenkling

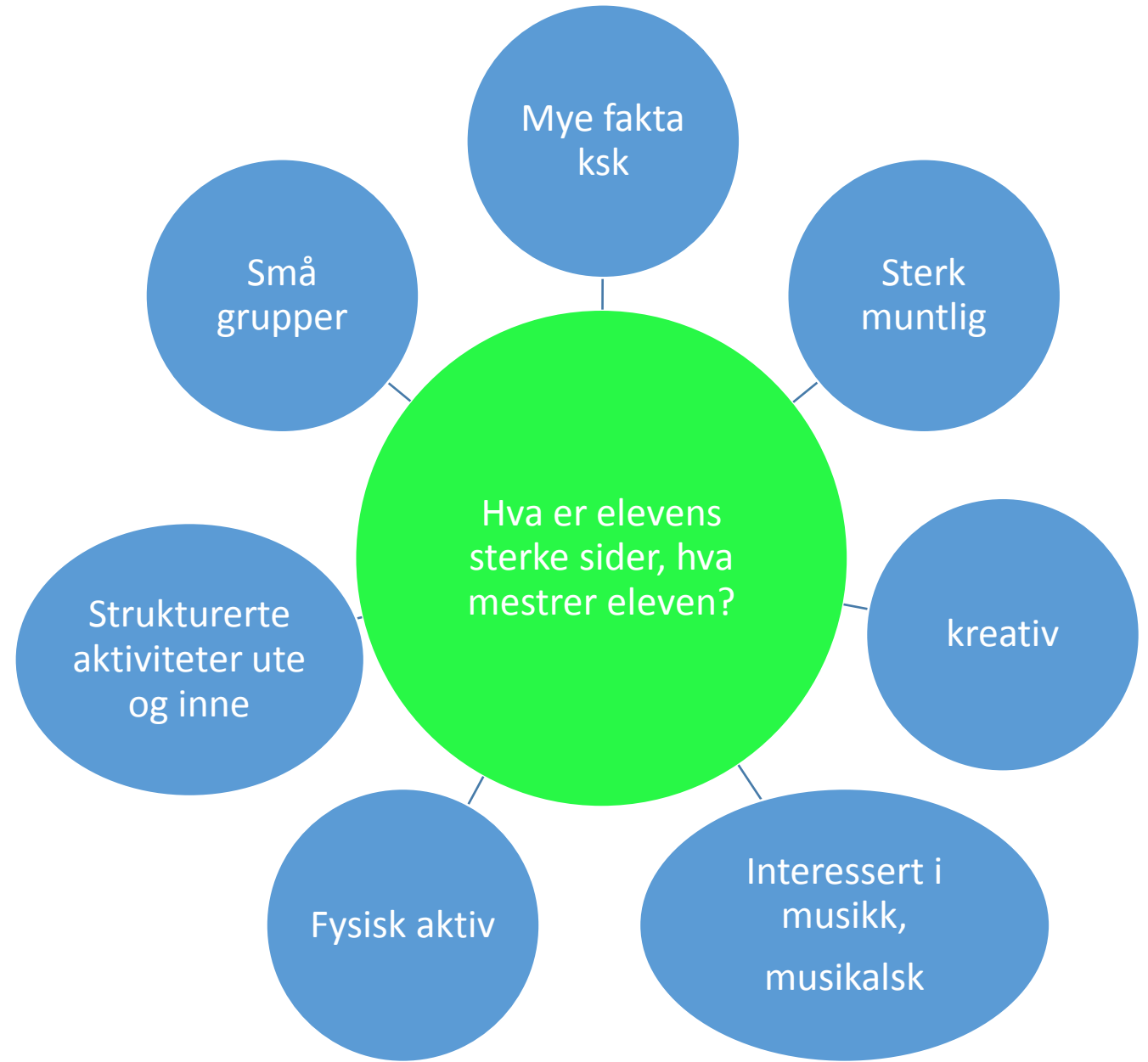
- Bruk av analyse- og kartleggingsverktøy for å beskrive og prioritere som grunnlag for tiltaksplaner
- Få en felles forståelse av situasjonen og bakenforliggende faktorer
- Utarbeidelse av periodeplaner
 - velge ut fokusområder og evalueringsverktøy
- Ramme inn det interne arbeidet på skolen:
 - Tiltaksplaner, dokumentasjon, evaluering
 - Samarbeidstid for teamet, «gode teammøter»
 - Oppfølging fra ledelsen

Beskrivelse av utfordrende atferd:

- Slår andre barn og voksne
- Roper stygge ord
- River i stykker bøker/oppgaveark
- Forstyrrer sidemann
(plukker på/ødelegger andres ting)
- Strever i friminutt og overganger

Hva er elevens sterke sider:

Beskrivelse av utfordringer (baseline)

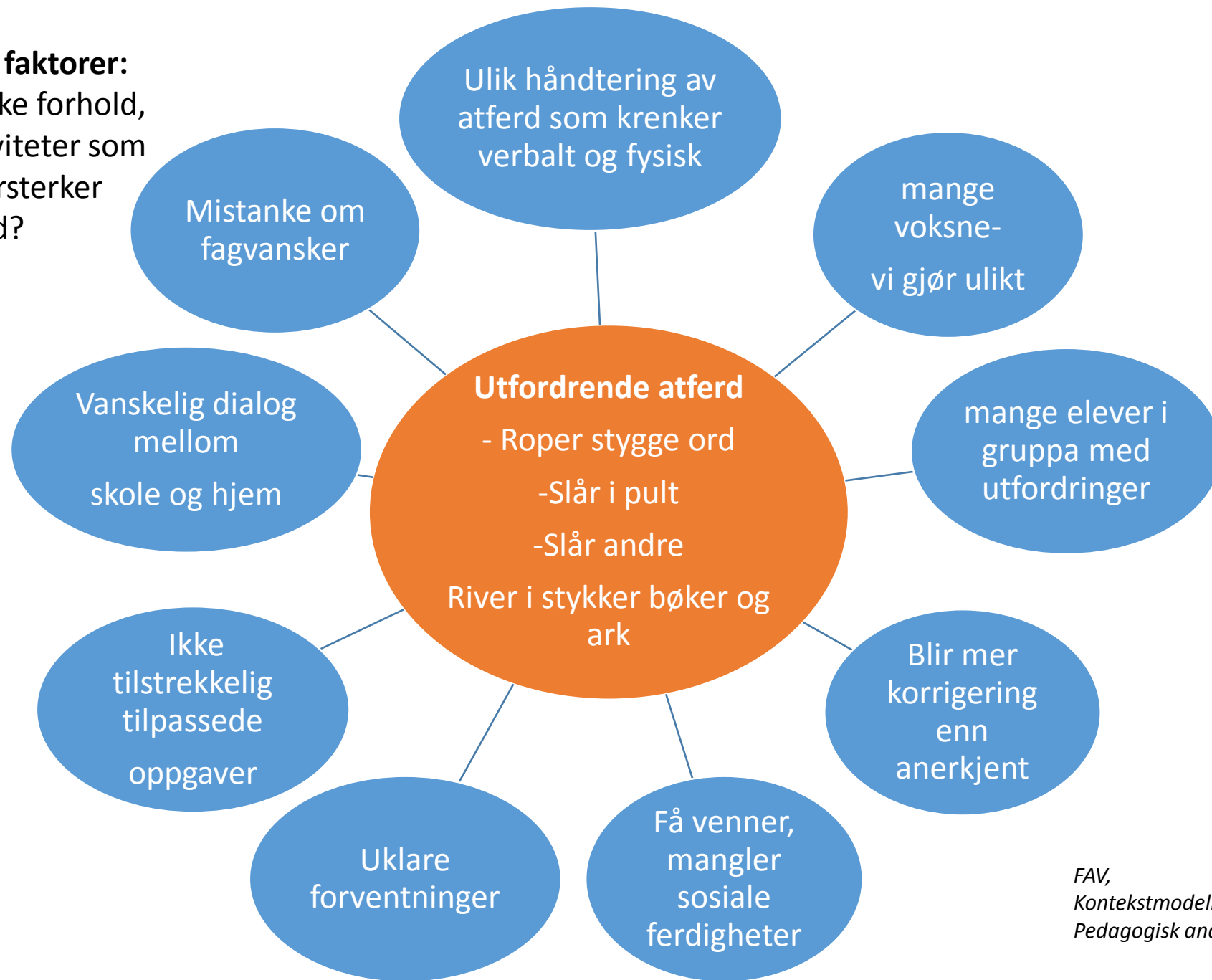
Hva	Varighet	Hyppighet	Omfang
<i>Slår</i>	<i>Siden skolestart</i>	<i>1-2 ganger om dagen</i>	<i>mange barn og voksne</i>
<i>Stygge ord</i>	<i>Siden skolestart</i>	<i>2-4 ganger daglig</i>	<i>til mange barn og voksne, i løse lufta, inne og ute</i>
<i>River oppgaveark</i>	<i>mer siste året</i>	<i>daglig</i>	<i>I fagtimer (mest ved oppgaver i norsk, matte, engelsk)</i>

**Holde fokus på at en skal framskaffe informasjon
som gir retning for hvordan vi voksne skal endre oss**

– for å hjelpe eleven å lykkes

Bakenforliggende faktorer:

Er det det spesifikke forhold, hendelser og aktiviteter som medvirker eller forsterker utfordrende atferd?

Situasjon/setting	Forutgående hendelse A	Atferd B	Konsekvens C
Norsk, matte, engelsk	Kravsituasjon; Skriveoppgave	Roper stygge ord River i stykker oppgaven	Elever ler Elever trekker seg unna Undervisningen stopper opp
Lek	Fri lek Uenighet om regler og roller	Slår en annen elev med pinne	Andre elever kommer til for å se Begge elevene springer unna Eleven springer hjem

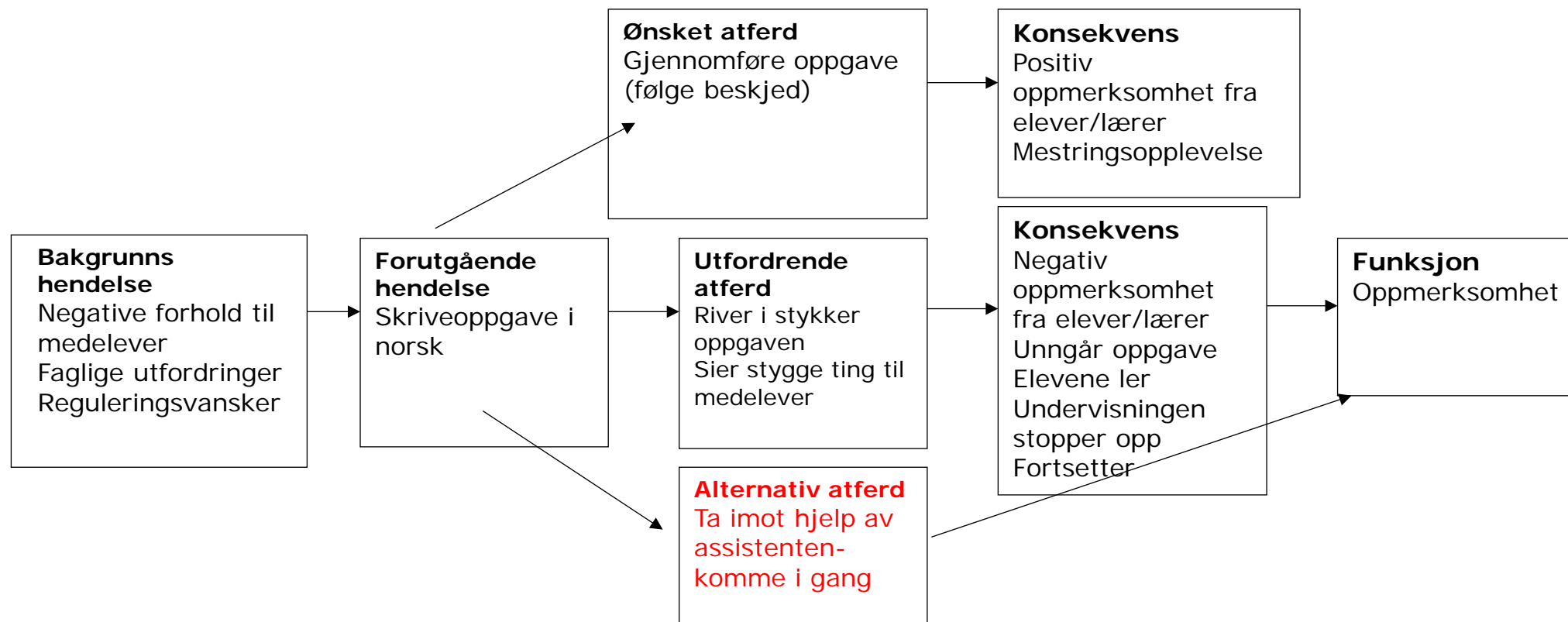
Atferdens funksjon

1. Unngå fagoppgave han ikke mestrer, oppmerksomhet fra andre
2. Få kontroll på lekens roller og regler

Når, hvor og sammen med hvem opplever eleven faglig- og sosial mestring? (grønt)
 Når, hvor og sammen med hvem er det mest sannsynlig at problematferden oppstår? (gult og rødt)
 (fag, timer, aktivitet, antall voksne, hvilke voksne, gruppe/klasse, undervisningsmetodikk, krav til samarbeid, krav til selvstendighet mm.)

Time	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Logg
1	Norsk <i>Anne/klasse</i>	Samfunns- fag <i>Anne/Klassen</i>	Matte <i>Svein og Sissel/klasse</i>	Musikk <i>Martin/delt klasse</i>	Norsk <i>Anne og Sissel/klasse</i>	
Lillefri						
2	Norsk <i>Anne/klasse</i>	Skolens- time/ Norsk <i>Anne/klasse</i>	Naturfag <i>Svein/klasse</i>	KRLE <i>Anne/klasse</i>	Matte <i>Svein/klasse</i>	
Spise						
Midtime						
3	Engelsk <i>Britt/klasse</i>	Matte <i>Ragnhild/liten gruppe</i>	Gym <i>Roar/klasse</i>	K og H <i>Mona/delt klasse</i>	Norsk/ Datarommet <i>Anne/klasse</i>	
Lillefri						
4	Matte <i>Svein/klasse</i>	Matte <i>Svein/klasse</i>				

Bygge alternativ "atferdssti" med riktig reguleringsstøtte

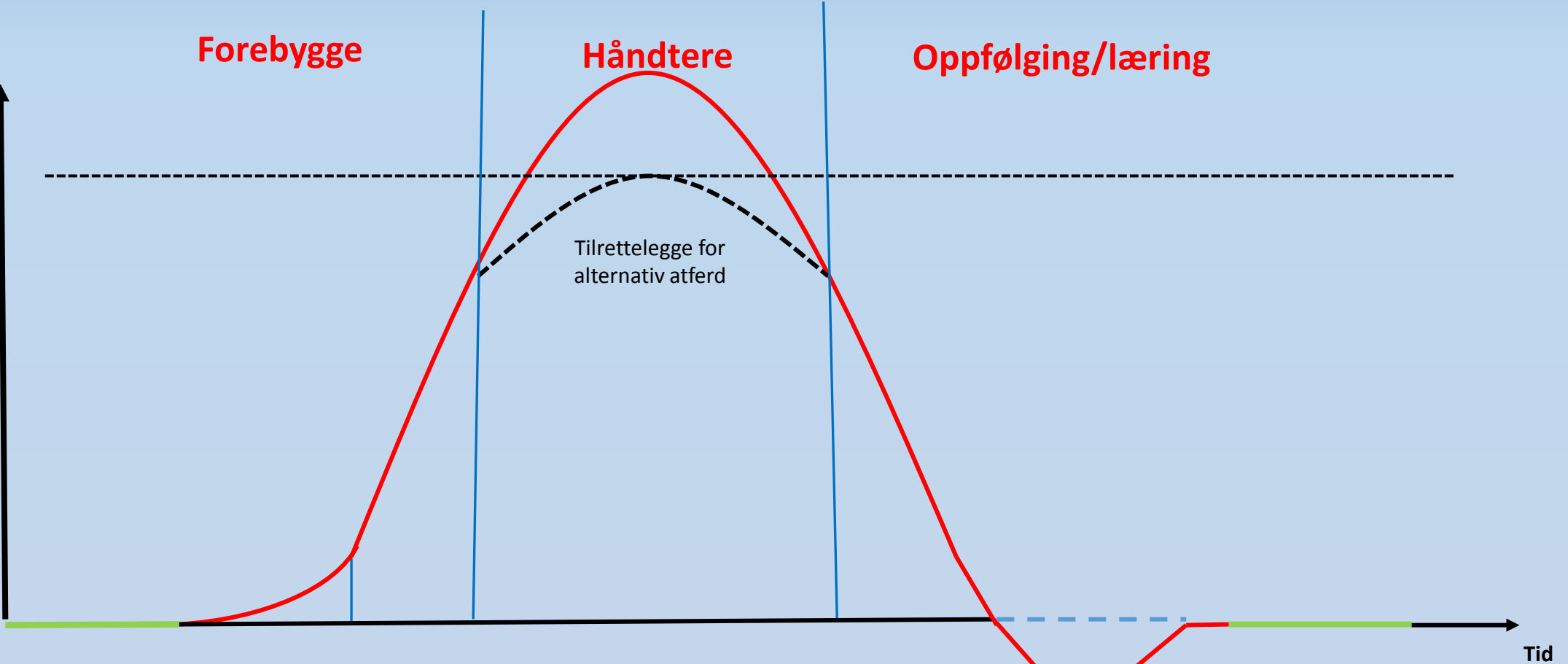

Forebygge – Proaktive tiltak

Strategier for bakenforliggende hendelser	Forutgående strategier	Strategier for å lære alternativ atferd	Strategier for konsekvenser
<ul style="list-style-type: none"> • Undervisning i liten gruppe • Art/sosial ferdighetstrening i liten gruppe • Lekegrupper • Kartlegge faglige ferdigheter 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilpasse oppgaver (innhold, omfang, tid og pauser=arbeidskrysset) • Økt tilsyn ute og overgang til time (konkretisere <u>hvordan</u>) • Struktur og rutiner i overgang og oppstart 	<ul style="list-style-type: none"> • Øve i liten gruppe sammen med medelever • Voksen som støtter i forkant og underveis (minner på, reguleringsstøtte) 	<ul style="list-style-type: none"> • Belønne umiddelbart når eleven gjør som forventet • Gi positiv oppmerksomhet når eleven samarbeider • Individuelt belønningssystem • Klassen øver på å ignorere uønsket atferd fra hverandre • «stopp-gå vekk-si i fra» • <i>Minne om forventinger, regler og gi god beskjed (flytskjema)</i> • <i>Valgveiledning – presenter to muligheter som valg*</i> • <i>Eleven er kjent med konsekvenser og hvordan den voksne følger opp/hjelper ved atferd som krenker andre; stoppteegn (nulltoleranse), avtalt strategi (loop ut/inn).</i>

Fasemodell

Frustrasjon/
aggresjonsnivå

Frustrasjon

Sinne(Forsvar)

Aggresjon

Selvkontroll

Tilbaketrekning

Normalisering/læring

Tilrettelegging

Miljø-
sensitivitet

Valg-
veiledning

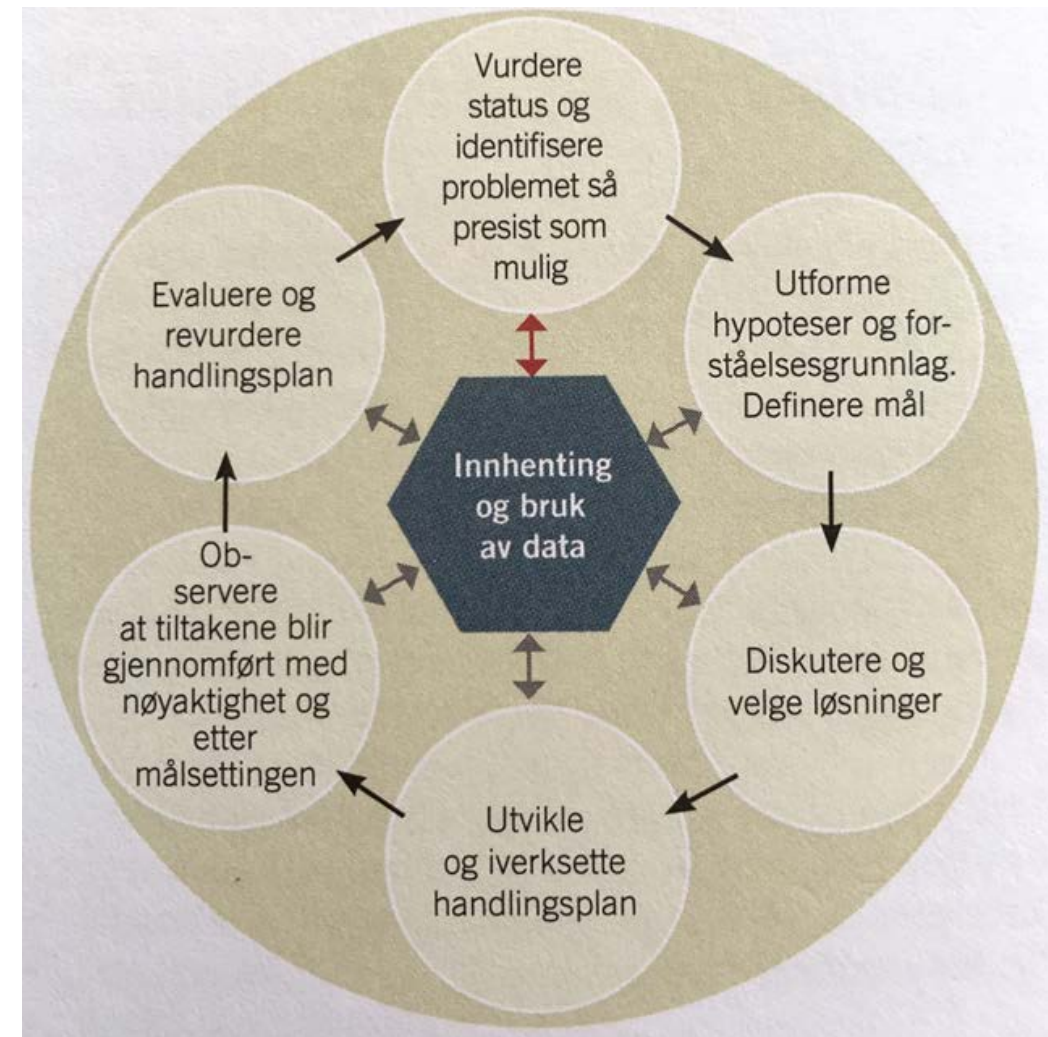
Håndtering

Reguleringsstøtte og oppfølging

Tiltak for prioriterte mål:	Igangsettes	Ansvarlig	evaluering
<ul style="list-style-type: none"> • Tiltakene må beskrives konkret • Hvordan skal tiltaket gjennomføres. Hvordan skal det se ut i praksis • Når skal tiltaket gjennomføres (timer, friminutt, start/slutt av dagen) • Sørg for at tiltaksplanen både har proaktive og reaktive tiltak 			
<ul style="list-style-type: none"> • Hvem/hvordan sikre elevinvolvering/barnets stemme? Jf Barnekonvensjonen artikkel 12 og 13 • Samarbeid hjem/skole 			

Oppsummering og evaluering av iverksatte tiltak

- Har tiltakene i planen blitt gjennomført slik man ble enig om?
- Viser eleven «alternativ atferd»
- Vurdering av måloppnåelse
- Hvilke tiltak har fungert godt?
- Hvilke tiltak har fungert mindre godt og hvorfor? Hemmere?
- Hvilke eventuelle endringer bør man gjøre i tiltaksplanen?
- Hvilke tiltak kan videreføres?

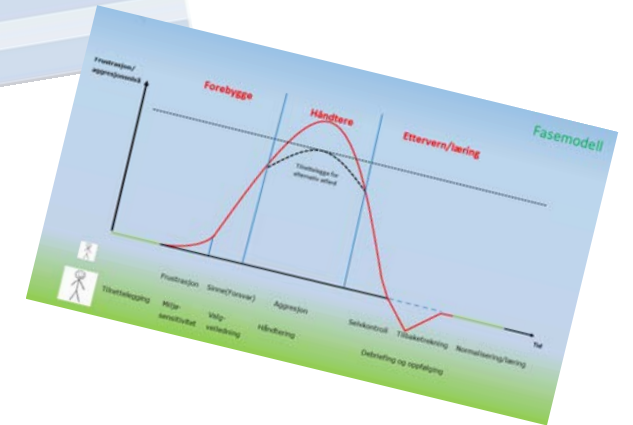

Evaluering

- Baseline
- Hendelsesrapporter
- Fargelagte ukeplaner
- Logg
- Høre eleven og evaluere hjelpen fortløpende sammen med eleven; Hva har gått bra i det siste? Hvorfor? Hvordan kan vi voksne hjelpe...
- Samtale med foreldrene

Når, hvor og sammen med hvem opplever eleven faglig- og sosial mestring? (grønt)
 Når, hvor og sammen med hvem er det mest sannsynlig at problematferden oppstår? (gult og rødt)
 (fag, timer, aktivitet, antall voksne, hvilke voksne, gruppe/klasse, undervisningsmetodikk, krav til samarbeid, krav til selvstendighet mm.)

Time	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Logg
1	Norsk <small>Arne/Klasse</small>	Samfunnsfag <small>Arne/Klasse</small>	Matte <small>Arne og Svein/Klasse</small>	Musikk <small>Matte/Svein/Klasse</small>	Norsk <small>Arne og Svein/Klasse</small>	
Lillefri						
2	Norsk <small>Arne/Klasse</small>	Skolens-tid/Norsk <small>Arne/Klasse</small>	Naturfag <small>Svein/Klasse</small>	KRLE <small>Arne/Klasse</small>	Matte <small>Svein/Klasse</small>	
Spise						
Midtime						
3	Engelsk <small>Arne/Klasse</small>	Matte <small>Arne/Svein/klasse</small>	Gym <small>Roar/Klasse</small>	K og H <small>Mona/Svein/Klasse</small>	Norsk/ Datarommet <small>Arne/Klasse</small>	
Lillefri						
4	Matte <small>Svein/Klasse</small>	Matte <small>Svein/Klasse</small>				

Hva	Varighet	Hypighet	Omfang
Slår	Siden skolestart	1-2 ganger om dagen	mange barn og voksne
Stygge ord	Siden skolestart	2-4 ganger daglig	mange barn og voksne, i løse lufta
River oppgaveark	mer siste året	daglig	1 fagtimer (mest ved oppgaver i norsk, matte, engelsk)

Takk for oppmerksomheten

